Seat No. : _______________

TJ-106

B.A. Sem.-I
May-2013

Psychology (EC-I-104)

(Psychology & Effective Behaviour-I)

Time : 3 Hours] **[Max. Marks : 70**

સૂચના : બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

૧. (અ) હતાશાના કારણો સમજાવો અને આપણી સંસ્કૃતિની ગમે તે ત્રણ સામાન્ય હતાશાઓ વર્ણવો. ૭

અથવા

દબાણ એટલે શું ? આપણાં સમાજનાં સામાન્ય દબાણો વર્ણવો.

(બ) 'મનોભારની ભાત અજ્ઞાત હોઈ શકે છે.' – આ વિધાન ચર્ચો. ૭

અથવા

'મનોભાર સાથેનું અનુકૂલન કિંમત માંગી લે છે.' – સમજાવો.

૨. (અ) લગ્ન પૂર્વેની જાતીય ભૂમિકા અને સંબંધોનું વર્ણન કરો. ૭

અથવા

લગ્ન કરવાના કારણોની વિગતવાર ચર્ચા કરો.

(બ) લગ્નના વિવિધ આંતરસંબંધો વર્ણવો. ૭

અથવા

લગ્નના સારા અનુકૂલનને અસર કરતાં લગ્ન પૂર્વેના પશ્ચાત્ પરિબળોની ચર્ચા કરો.

૩. ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે **ચાર**) ૧૬

(૧) પરિહરણ-પરિહરણ સંઘર્ષ

(૨) જરૂરિયાતોની અગત્ય, સ્થિતિકાળ અને અનેકતા

(૩) મનોભાર સહ્યતા

(૪) લગ્નની સફળતા મૂલવવાના નવાં ધોરણો

(૫) જીવનસાથીની પસંદગીમાં 'રોમેન્ટિક પ્રેમ'નું મહત્ત્વ

(૬) ગૃહકેન્દ્રી લગ્ન

૪. **એક** અથવા **બે** વાક્યોમાં જવાબ આપો : **૧૨**

(૧) ઉપાગમન-ઉપાગમન સંઘર્ષ એટલે શું ?

(૨) જીવનના મુખ્ય મનોભાર પ્રસંગો એટલે શું ?

(૩) લગ્ન ન કરવાના ગમે તે બે કારણો જણાવો.

(૪) જીવનસાથીની પસંદગીના સંદર્ભમાં સોદાબાજીનો અર્થ સમજાવો.

(૫) આનંદપ્રધાન લગ્ન એટલે શું ?

(૬) સમાયોજનની ભાતો લગ્નમાં સારા અનુકૂલનને કેવી રીતે અસર કરે છે તે સ્પષ્ટ કરો.

૫. કૌંસમાં આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : **૧૪**

(૧) વિકલ્પોના સ્વરૂપના આધારે સંઘર્ષના _______ પ્રકારો છે. (ત્રણ, ચાર)

(૨) _______ સંઘર્ષમાં વ્યક્તિ નિર્ણય લઈ નથી શકતી કે તેણે પરિસ્થિતિનો સ્વીકાર કરવો કે અસ્વીકાર. (પરિહરણ-પરિહરણ, ઉપાગમન-પરિહરણ)

(૩) પરીક્ષામાં ચોરી કરવા માંગતો છતાં પોતાના મૂલ્યો વિશે વિચારતો વિદ્યાર્થી નિષ્ઠા વિરુદ્ધ _______ ના સંઘર્ષનો અનુભવ કરે છે. (સ્વાર્થ, સ્વમાન)

(૪) સંઘર્ષની પરિસ્થિતિમાં નિર્ણય લીધાં પછી પણ _______ નો અનુભવ તો થાય જ છે. (હતાશા, દબાણ)

(૫) સમસ્યાને હલ કરવાની જેની આવડત વધુ હોય તેનો મનોભાર _______ હોય છે. (હળવો, તીવ્ર)

(૬) વ્યક્તિ પોતાની સમસ્યાનું પ્રત્યક્ષીકરણ કેવી રીતે કરે છે તેની અસર મનોભારની _______ ઉપર થાય છે. (ભાત, ઉત્કટતા)

(૭) અપેક્ષિત મનોભાર જેમ જેમ નજીક આવે છે તેમ તેમ તેની તીવ્રતા _______ છે. (ઘટે, વધે)

(૮) પરિચિત કરતાં અપરિચિત સમસ્યાથી ઉત્પન્ન મનોભારની તીવ્રતા _______ હોય છે. (ઓછી, વધારે)

(૯) સમય જતાં, લગ્નજીવનની અપેક્ષાઓ _______. (બદલાઈ છે, ઓછી થઈ છે.)

(૧૦) જીવન સાથીની પસંદગીમાં વ્યક્તિનો સામાજિક દરજ્જો મહત્ત્વનો ભાગ _______. (ભજવતો નથી, ભજવે છે.

(૧૧) લગ્ન માર્ગદર્શક વિવિધ માહિતીને આધારે લગ્નજીવનની _______ અંગે આગાહી કરતા હોય છે. (સફળતા, પ્રગતિ)

(૧૨) કાર્ય સિદ્ધિ તરફ પ્રેરિત યુગલોમાં _______ લગ્ન વધારે જણાય છે. (આનંદપ્રધાન, સહભાગી)

(૧૩) બાળકના આગમન પછી આનંદપ્રધાન લગ્ન _______ લગ્ન પણ બની શકે છે. (સહભાગી, ગૃહકેન્દ્રી)

(૧૪) સુખી લગ્નજીવનમાં જાતીય _______ વધારે હોય છે. (સંતોષ, અનુભવ)

Seat No. : _______________

TJ-106

B.A. Sem.-I

May-2013

Psychology (EC-I-104)

(Psychology & Effective Behaviour-I)

Time : 3 Hours] **[Max. Marks : 70**

Instruction : **All** questions are compulsory.

1. (a) Explain the sources of frustration and describe any three of the common frustrations of our culture. **7**

OR

What is pressure ? Describe the common pressures of our society.

(b) 'Stress patterns may be unconscious'. Discuss this statement. **7**

OR

'Adaptation to stress is expensive'. Explain.

2. (a) Describe sex roles and relationships before marriage. **7**

OR

Discuss in detail the reasons for marriage.

(b) Describe the various marital interactions. **7**

OR

Discuss the premarital background factors affecting good marital adjustment.

3. Write short notes (any **four**) : **16**

(1) Avoidant-avoidant conflict

(2) Importance, duration and multiplicity of demands

(3) Stress tolerance

(4) New standards for assessing marital success

(5) Importance of 'romantic love' in mate selection

(6) Nestling marriage

4. Answer in **one** or **two** sentences : **12**

(1) What is approach-approach conflict ?

(2) What are key stresses in life ?

(3) Give any two reasons for not marrying.

(4) Explain bargaining power in the context of mate selection.

(5) What is a fun marriage ?

(6) Clarify how coping patterns affect good marital adjustment.

5. Fill in the blanks with the correct alternative from those given within brackets : **14**

(1) There are _________ types of conflicts based on the nature of alternatives. (three, four)

(2) In an _________ conflict the individual cannot decide whether to accept the situation or reject it. (avoidant-avoidant, approach-avoidant)

(3) A student wishing to copy in an examination yet considering his values, experiences the conflict of integrity vs. _________. (self-advantage, self-respect)

(4) Even after having made a decision in a conflicting situation, _________ is experienced. (frustration, pressure)

(5) A person who is highly skilled at solving a problem has _________ stress. (mild, severe)

(6) The individual's perception of his problem affects the _________ of stress. (pattern, severity)

(7) As an anticipated stress gets closer, its severity _________. (decreases, increases)

(8) The severity of the stress created by an unfamiliar rather than by a familiar problem is _________. (less, more)

(9) With time, marital expectations _________. (have undergone a change; have decreased)

(10) A person's socio-economic status _________ an important role in mate selection. (does not play, plays)

(11) On the basis of a variety of information, marriage counsellors predict the _________ of a marriage. (success, progress)

(12) _________ marriages are seen more among couples motivated towards achievement in their careers. (fun, colleague)

(13) With the advent of a child, a fun marriage can become a _________ marriage. (colleague, nestling)

(14) There is greater sexual _________ in a happy marriage. (satisfaction, experience)